

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla dr. Palotai Beáta ügyvéd által képviselt felperesnek dr. Kollár Károly ügyvéd által képviselt I. rendű, dr. Vadász Ferenc ügyvéd által képviselt II. rendű és az ÁFI Felszámoló és Vagyonkezelő Részvénytársaság (ügyintéző: dr. Lásztity Alexandra felszámolóbiztos) által képviselt III. rendű alperes ellen 17.000.000 forint megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2007. október 3-án kelt 11.G.41.017/2006/13. számú ítélete ellen a felperes részéről 14. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű és a II. rendű alpereseknek 100.000 - 100.000 (egyszázezer-egyszázezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I. rendű alperes, mint megrendelő 2003. július 9-én szerződést kötött a III. rendű alperessel egy szálloda részére ülőbútorok szállítására, melynek ellenértékét a felek bruttó 52.574.313 forintban határozták meg. 2003. július 31-én a III. rendű alperes és a II. rendű alperes között forgóeszköz finanszírozás céljából deviza-hitelszerződés (... szám alatt) jött létre, amelyben a bank kötelezettséget vállalt arra, hogy 110.506 euró összegű hitelt tart rendelkezésre, és a szerződésben írt feltételek teljesítése esetén kölcsönt folyósít a III. rendű alperesnek, ennek lejáratá

2003. november 15. volt. A deviza-hitelszerződés egyik biztosítéka a 2003. július 31-én kelt szám alatti engedményezési keretszerződés. E keretszerződés 2. pontja szerint a III. rendű alperes vállalta, hogy 52.574.313 forint árbevétel engedményezést biztosít a II. rendű alperes, bank javára. Az engedményezési keretszerződés 1. számú melléklete értelmében a III. rendű alperes a deviza-hitelszerződésből eredő fizetési kötelezettségeinek biztosítására a II. rendű alperesre engedményezte az I. rendű alperessel szemben fennálló 52.574.313 forint összegű követelését. Az engedményezési keretszerződés 2. számú melléklete az I. rendű alpereshez címzett értesítés, amelyben a III. rendű alperes, mint engedményező arról értesítette az I. rendű alperest, mint kötelezettet, hogy a II. rendű alperesre engedményezte a vele szembeni, s a 2003. július 9-én kelt szállítási szerződésből eredő 52.574.313 forint összegű követelését, és felhívta az I. rendű alperest, hogy a II. rendű alperes által meghatározott számú számlára teljesítsen. Az I. rendű alperes az értesítést átvette, azt aláírásával igazolta.

A III. rendű alperes és a II. rendű alperes között - korábban - 2003. április 15-én is létrejött egy hiteljogviszony szám alatt 30.000.000 forint forgóeszköz-hitel folyósítására, melynek lejáratja 2004. április 15. volt.

2004. január 29-én kelt engedményezési szerződés alapján a III. rendű alperes, mint engedményező a 2003. július 9-én kelt szállítási szerződésből eredő, s az I. rendű alperessel szembeni 48.928.189 forint követeléséből 17.000.000 forintot a felperesre engedményezett. E szerződés 4. pontja szerint az I. rendű alperes az engedményezésről értesítettnek tekinti magát, és tudomásul veszi, hogy az engedményezett összeget a felperes részére köteles megfizetni és a 2004. január 29-én kelt engedményezési szerződést maga is aláírta.

Az I. rendű alperes a 2004. január 29-én kelt engedményezési szerződésben írt 17.000.000 forintot a felperesnek nem fizette meg, ezért a felperes - fizetési felszólításainak eredménytelenségét követően - 17.000.000 forint és járulékai követelésének érvényesítése iránt pert indított az I. rendű alperessel szemben a Ptk. 328. §-ának (4) bekezdése alapján. Hivatkozása szerint az engedményezési szerződés a III. rendű alperesnek nyújtott tagi kölcsön biztosítéka, mely a 2004. január 29-én kelt és 15.000.000 forint összegű kölcsönszerződésre figyelemmel jött létre a felek között.

A felperes többször megváltoztatott és a II. és III. rendű alperesekre kiterjesztett keresetében elsődlegesen az I. és II. rendű alperesek egyetemleges kötelezését kérte 17.000.000 forint, s ennek 2004. február 29. napjától a kifizetésig járó kamatai és a perköltség megfizetésére. Az I. rendű alperes kötelezését a Ptk. 328. §-ának (4) bekezdése, valamint a Pp. 122. §-ának (1) bekezdése alapján tartozás jogcímén, másodlagosan a Ptk. 339. §-a és 4-6. §-ai alapján, kártérítés jogcímén kérte. A II. rendű alperessel szemben keresete jogalapjaként a Ptk. 339. §-át és 4-5. §-ait, valamint a Ptk. 361. §-ának (1) bekezdését jelölte meg. Az I. rendű alperest tekintve előadta, hogy - álláspontja szerint - köteles lett volna tájékoztatni a 328. §-ának (4) bekezdése alapján arról, hogy a perbeli követelésre nézve már korábban létrejött egy másik engedményezési szerződés, így a megtévesztő magatartása folytán

került a felperes önhibáján kívül olyan helyzetbe, amelyből kára származott. A II. rendű alperes pedig azzal valószínűsítette meg jogellenes, kártokozó magatartást, hogy az I. rendű alperes által átutalt összeget olyan hitelszerződés törlesztésére számolta el, amelynek nem képezte biztosítékát árbevétel engedmény és a felperes rovására jutott jogalap nélkül vagyoni előnyhöz. Állította továbbá; az I. és II. rendű alperesek a felperes hitelezői jogait csorbítva, előnyök szerzése érdekében, a felperest jelentősen megkárosítva működtek együtt.

A felperes másodlagos kereseti kérelme arra irányult, hogy a bíróság a Ptk. 200. §-ának (2) bekezdése alapján állapítsa meg; a II. és a III. rendű alperesek között 2003. július 31-én létrejött engedményezési keretszerződés semmis, és kötelezze az alpereseket a jogsértést megelőző állapot helyreállítására akként, hogy a II. rendű alperes az engedményezési keretszerződés alapján a részére átutalt összegből 17.000.000 forintot fizessen meg a felperesnek, a fennmaradó összeget pedig a III. rendű alperesnek. Jogi érdekeltiségét (Ptk. 234. § (1) bekezdés) arra a körülményre alapozta, hogy az engedményezési keretszerződés semmisségének megállapítása esetén az I. rendű alperes által a II. rendű alperesnek átutalt összegre a III. rendű alperes válna jogosulttá, az általa a III. rendű alperes ellen kezdeményezett végrehajtási eljárás alapján a követeléséhez részben hozzájutna. Álláspontja szerint azért ütközik jogszabályba az engedményezési keretszerződés, mert nem történt meg ténylegesen a követelés átruházása, figyelemmel arra, hogy az I. rendű alperes a III. rendű alperesnek a II. rendű alperesi banknál vezetett pénzforgalmi bankszámlája javára volt köteles teljesíteni, s az utalt összeg felett a II. rendű alperes a szerződés 7. pontjában meghatározott módon - beszámítással - rendelkezhetett. Hivatkozott arra is, hogy az I. rendű alperes nem az engedményezési keretszerződésben meghatározott bankszámlára - a III. rendű alperes mindegyik számlája végrehajtási joggal volt terhelve - teljesített.

Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérve alapvetően azzal védekezett, hogy 2003. július 9-én szállítási szerződést kötött a III. rendű alperessel, mely társaság, mint megrendelő 2003. július 31-én arról értesítette, hogy az ebből eredő követelését a II. rendű alperesre engedményezte, ezért kizárólag a II. rendű alperesnek teljesíthetett és így teljesített. Vitatta a felperes kártérítési igényének jogalapját és összegét, és érvelt azzal is, hogy a felperes 2003. november 26-ától tulajdonosa a III. rendű alperesnek ezért tudomással kellett bírnia a II. rendű alperessel 2003. július 31-én kötött szerződésről.

A II. rendű alperes a vele szemben előterjesztett kereset elutasítását kérte, álláspontja szerint a felperes követelése az összes jogcímen megalapozatlan. Ellenkérelmében - többek között - kifejtette, hogy a 2003. július 31-i engedményezési keretszerződés, mint atipikus biztosítéki szerződés, annyiban nyert biztosítéki jelleget, amennyiben a felek rendelkezése azzá tette, így a szerződés továbbra is megmaradt a Ptk. 328-331. §-aiban foglalt rendelkezések hatálya alatt. Álláspontja szerint nem járt el jogellenesen, amikor a számú hitelszerződésből eredő, már esedékessé vált követelésére is elszámolta az engedményezett árbevételt. A Ptk. 296. §-a alapján jogszerűen számította be a fennálló követeléseibe az engedményezett összeget mindkét hitelszerződés

vonatkozásában, és ennek nem volt akadálya az, hogy az engedményezésnek biztosítéki jellege is volt, s az elszámolásról, illetve beszámításról a III. rendű alperes ügyvezetőjét 2004. július 27-én kelt levelében értesítette, továbbá a Ptk. 361. §-ának (1) bekezdésében írt jogalap nélküli gazdagodás megállapítására nincs jogi lehetőség, mivel a beszámítás nem eredményezett gazdagodást a II. rendű alperesnél. A számú hitelszerződés szerinti követelése csak részben térült meg, a III. rendű alperesnek ugyanis 15.620.205 forint összegű tőketartozása fennmaradt.

Az alapeljárásban a III. rendű alperes képviselőjében ügygondnok járt el, álláspontja szerint a II. és a III. rendű alperesek által 2003. július 31-én kötött engedményezési keretszerződés érvényes.

Az elsőfokú bíróság 11.G.41.205/2004/25. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította, és az I. és a II. rendű alperesek eljárási költségeiben marasztalta. Ezen ítéletet a felperes fellebbezése folytán a Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.016/2006/12. számú végzésével hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította a tényállás részbeni tisztázatlansága és az elsőfokú bíróság azon álláspontja okán, hogy nem tulajdonított jelentőséget a 2003. július 31-i engedményezési keretszerződés biztosítéki jellegének. Előírta - figyelemmel a felperes fellebbezésében előadottakra -, hogy a megismételt eljárásban a felperest fel kell hívni annak egyértelmű bizonyítására; ténylegesen mely szállítási szerződéssel hozható összefüggésbe a perben érvényesített 17.000.000 forint engedményezett követelés és - többek között - tisztázni kell, hogy a 2003. július 31-én kelt deviza-hitelszerződés alapján nyújtott kölcsön mikor járt le, és meg kell állapítani a III. rendű alperes esedékessé vált, meg nem fizetett hiteltartozását, és ebből következően azt, hogy a II. rendű alperest a 2003. július 31-én kötött szerződés alapján az engedményezett követelés milyen összegben illette meg, figyelemmel a biztosítéki célú engedményezésre.

Az újabb eljárásban a felperes a módosított keresetét, az I. és II. rendű alperesek ellenkérelmüket változatlanul fenntartották, a 2005. március 21. napjától felszámolás alatt álló III. rendű alperes képviselőjében eljáró felszámoló érdemi nyilatkozatot nem tett.

A megismételt eljárásban lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként az elsőfokú bíróság 2007. október 3-án kelt 11.G.41.017/2006/13. számú ítéletével a felperes keresetét ismételten elutasította, és kötelezte, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és II. rendű alperesnek egyenként 1.578.000 forint perköltséget. Határozata indokolásában megállapította - utalva az I. rendű alperes képviselőjében eljáró ... tanúvallomására - hogy mind a 2003. július 31-én kelt engedményezési szerződésnek, mind a 2004. január 29-én kelt engedményezési szerződésnek a 2003. július 9-én kelt szállítási szerződés - illetve az ebből eredő követelés - volt a tárgya, amely egy nagy értékű bútorszállításra vonatkozott. Az elsőfokú bíróság megállapította továbbá, hogy a számú deviza-hitelszerződés alapján a II. rendű alperes 2003. augusztus 6-án 33.152 eurót, majd 2003. december 19-én 77.354

eurót folyósított a II. rendű alperesnek. Ezen összegek visszafizetésének a határideje 2004. április 7. volt. E nappal határozták meg a III. rendű alperes tartozását 248,34 HUF/EUR árfolyamon, így 2004. április 7-én a tartozása kamataival együtt 27.529.480 forint volt. Az engedményezési keretszerződés alapján az I. rendű alperes 2004. április 16-i banki jóváírási nappal 15.000.000 forintot utalt át a II. rendű alperesnek. Ezen részteljesítés elszámolása után a tartozás 12.426.546 forintra csökkent. Az I. rendű alperes 2004. július 20-i banki jóváírási nappal további 29.169.423 forintot utalt át a II. rendű alperesnek, mely napon a deviza-hitelszerződés alapján már 13.196.068 forint tartozása volt a III. rendű alperesnek a késedelmi kamat emelkedése folytán. Az I. rendű alperes által átutalt 29.162.423 forintból 13.196.068 forintot a deviza-hiteltartozás visszafizetésére számolt el a II. rendű alperes a III. rendű alperes javára, melynek következményeként az e szerződésből eredő tartozása ezen a napon megszűnt. A számú hitelszerződés alapján a 2004. július 7-i értéknapon a III. rendű alperesnek összesen 31.586.560 forint esedékes tartozása állt fenn a II. rendű alperes felé. Az I. rendű alperes által átutalt összegből fennmaradt 15.966.355 forint összeggel ezt a tartozását csökkentette a III. rendű alperesnek. A részteljesítés elszámolása, illetve beszámítása után a III. rendű alperesnek még további 15.620.205 forint tőketartozása állt fenn. A II. rendű alperes az elszámolását a 2004. július 27-én kelt és a III. rendű alpereshez címzett levele tartalmazta.

Jogi álláspontja szerint a felperes keresete az összes jogcímen az alperesekkel szemben megalapozatlan. Megállapította, hogy a Ptk. 328. §-ának (1) bekezdése alapján a III. rendű alperes, mint jogosult az I. rendű alperessel szemben fennálló követelését a II. rendű alperessel kötött szerződéssel jogszerűen engedményezte, s az 52.574.313 forint követelés engedményezése megtörténtéről 2003. július 31-én értesítette is az I. rendű alperest, ezért a Ptk. 328. §-ának (4) bekezdése alapján az I. rendű alperes már csak az új jogosultnak, a II. rendű alperesnek teljesíthetett. A III. rendű alperes ezen engedményezés után - mivel a kötelezettel szemben fennálló összes joga átszállt a II. rendű alperesre - már nem köthetett jogszerűen későbbi időpontban újabb engedményezési szerződést ugyanarra a követelésre. Ezért a felperesnek a III. rendű alperessel 2004. január 29-én kötött engedményezési szerződésből eredő követelése megalapozatlan. Kifejtette, hogy az engedményezés önálló jogcímet ad a követelésnek, elsődlegesen nem szerződést biztosító mellékkötelezettség, így nincs jelentősége annak, hogy a II. rendű alperes a hitelszerződésekben kikötötte biztosítékként az engedményezési szerződésből adódó követelést vagy sem. A II. rendű alperes, mint hitelező jogszerűen járt el, hiszen a rá engedményezett összeget beszámította a III. rendű alperessel szemben fennálló hitelszerződésekben eredő követeléseibe. Ebből következően fel sem merül a Ptk. 361. §-ában szabályozott jogalap nélküli gazdagodás, mert a felek között több szerződés is volt, amely a jogviszonyukat szabályozta, és a II. rendű alperes nem gazdagodott, csak a hitelszerződésből eredő követeléseit érvényesítette. Az elsőfokú bíróság úgy ítélte, hogy az alperesek jogszerűen jártak el a III. rendű alperessel megkötött szerződések alapján, és a felperes azt sem bizonyította, hogy kára merült fel; nem igazolta a hivatkozott 2004. január 29-i kölcsönszerződésben írt összeg átutalását. A másodlagos kereseti kérelem pedig azért megalapozatlan, mert az engedményezési keretszerződés nem ütközik jogszabályba, és azt nem a

jogszabály megkerülésével kötötték (Ptk. 200. § (2) bekezdés). Nincs jelentősége továbbá annak, hogy a III. rendű alperes összes bankszámlájára a felperesnek végrehajtási joga volt, hiszen a követelés jogosultja már nem a III. rendű alperes volt, ezért nem kellett a számlájára teljesíteni. Az alperesek magatartása nem ütközött a Ptk. 4. és 5. §-ába, mivel érvényes szerződés alapján annak rendelkezéseit betartva jártak el. Az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy a felperesnek, mint a III. rendű alperes jelentős befolyással bíró tagjának tudomással kellett bírnia arról, hogy a III. rendű alperes a perbeli követelését egy korábbi időpontban már a II. rendű alperesre engedményezte. Az I. rendű alperes az engedményezési szerződések vonatkozásában csak a jognyilatkozatok címzettje volt, nem alakította ezen jogviszonyokat, így felelősséggel sem tartozik. A II. rendű alperes nem állt jogviszonyban a felperessel, és nincs adat arra, hogy tudott a követelés későbbi, ismételt engedményezéséről, s a felperes értesítése a korábbi engedményezésről az alperesektől nem volt elvárható.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezést terjesztett elő, amelyben elsődlegesen a módosított keresetében foglaltaknak megfelelően kérte a határozat megváltoztatását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra kötelezését. Előadta, hogy fenntartja az első fokú eljárások során előadottakat, és az alapeljárásban a 11.G.41.215/2004/25. számú ítélet ellen benyújtott fellebbezésében foglaltakat. Hivatkozása szerint az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az Ítéltábla 10.Gf.40.016/2006/12. számú végzésében rögzítetteket, amely szerint a másodfokú bíróság nem osztotta azt az álláspontot, amely szerint nincs jelentősége annak, hogy a II. rendű alperes a devizahitelszerződésben biztosítékként kötötte ki az engedményezési keretszerződést. Sérelmezte továbbá, hogy az elsőfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, nincs jelentősége annak, hogy a III. rendű alperes összes bankszámláját a perbeli időszakban a felperes végrehajtási joga terhelte, és hivatkozott arra, hogy a 232/2001. (XII. 10.) Kormányrendelet 6. § (2)-(3) bekezdés, valamint a 7. § (3) bekezdése szabályozza a bankszámla terhére teljesítendő fizetések sorrendjét. A felperesi társaság által kezdeményezett végrehajtás alapján a végrehajtó által a III. rendű alperes II. rendű alperesnél nyitott számlájára vezetett azonnali beszédési megbízás a hivatkozott jogszabályhely szerint teljesítési elsőbbséget élvez a II. rendű alperes beszámítási jogosultságával szemben. Utalt arra is; a II. rendű alperes is elismerte, hogy a perbeli engedményezés szerződést biztosító mellékkötelezettség volt és e jellegére tekintettel a BH.2001/489. számú legfelsőbb bírósági határozatban foglaltak értelmében az engedményezett követelés az adós, jelen esetben a III. rendű alperes vagyonába tartozik, mivel a biztosítéki célú engedmény osztozik a többi biztosíték jogi sorsában, a felszámolás körébe tartozó vagyon részét képezi. Ennek megfelelően a Vht. 90. § (1) bekezdés m) pontja alapján végrehajtás alá is vonható, ezért a II. rendű alperes az engedményezésből származó összeget mindenképpen köteles lett volna az általa is ismert, folyamatban lévő végrehajtási eljárás végrehajtójának átutalni, függetlenül attól, hogy ez az összeg a III. rendű alperes vagy a II. rendű alperes később megjelölt saját bankszámlájára érkezik. Végül kifogásolta az ítéletnek azt a megállapítását is,

amely szerint a felperes nem bizonyította, hogy kára merült fel, mivel a per folyamán egyik alperes sem vitatta a felperes által nyújtott kölcsönügylet megtörténtét.

Az I. és II. rendű alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyására irányult, a III. rendű alperest képviselő felszámoló a fellebbezésre nyilatkozatot nem terjesztett elő.

Az elsőfokú bíróság az újabb eljárásban a feltárt bizonyítékok alapján a tényállást helyesen állapította meg, az általa levont jogkövetkeztetés érdemben helytálló.

A megismételt eljárás során az elsőfokú bíróság - a felek által sem vitatottan - tisztázta, hogy mind a 2003. július 31-én kelt engedményezési szerződésnek, mind a felperes által a per tárgyává tett 2004. január 29-én kelt engedményezési szerződésnek az I. és a III. rendű alperesek között 2003. július 9-én létrejött szállítási szerződésből eredő követelés volt a tárgya.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a III. rendű alperes a 2003. július 9-én az I. rendű alperessel, mint megrendelővel kötött szállítási szerződésből eredő 52.574.313 forint követelését a II. rendű alperesre engedményezte, a 2003. július 31-én kelt szám alatti engedményezési keretszerződés és annak mellékletei értelmében. A szállítási szerződésből eredő követelésnek az engedményezésére azonban nem teljesítésképpen, hanem a devizahitel visszafizetésének elérése céljából annak biztosítékaul történt. A 2003. július 31-én kelt deviza-hitelszerződés 10. pontja szerint - egyéb biztosítékok: keretbiztosítéki zálogszerződés vagyont terhelő zálogjog alapítása, kezességi keretszerződés, ... S.A. bankgarancia mellett - az engedményezési keretszerződés a bank követelését „elősegítő és gyorsító eszköz”, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását nem osztotta, amely szerint nem bír jelentőséggel az a körülmény, hogy a II. rendű alperes „a hitelszerződésekben kikötötte biztosítékként az engedményezési szerződésből adódó követelést vagy sem”.

Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az engedményezett követelés adósával, az I. rendű alperessel szemben az engedményezés - függetlenül az engedményezési szerződés biztosítéki jellegétől - a szabályszerű értesítéssel 2003. július 31. napján hatályossá vált, így az I. rendű alperes már csak az új jogosultnak, a II. rendű alperesnek teljesíthetett.

Az elsőfokú bíróság a következők szerint helyesen alkalmazta a Ptk. 328-330. §-aiban írt szabályokat.

A Ptk. 328. § (4) bekezdésének az a célja, hogy a kötelezettet a kétszeres fizetés veszélyétől megóvja. A Ptk. 328. §-ának (1) bekezdése lehetővé teszi, hogy a jogosult a követelésével szabadon rendelkezzen, azt a kötelezett hozzájárulása nélkül harmadik személyre átruházza. Az engedményezés a kötelezett irányában

jogcímmentes, absztrakt jogügylet, a kötelezett számára az engedményezés ténye bír jelentőséggel.

A Ptk. 328. §-ának (3) bekezdése szerint az engedményezésről a kötelezettet értesíteni kell; a kötelezett az értesítésig jogosult az engedményezőnek teljesíteni. A (4) bekezdés úgy rendelkezik; ha a kötelezettet az engedményező értesíti, a kötelezett az értesítés után csak a jogosultnak (engedményes) teljesíthet; az engedményestől származó értesítés esetén a kötelezett követelheti az engedményezés megtörténtének igazolását. Ennek hiányában csak a saját veszélyére teljesíthet annak, aki engedményesként fellépett.

Az idézett rendelkezésekből következően az I. rendű alperes a III. rendű alperestől származó 2003. július 31-i értesítést követően kizárólag a II. rendű alperes részére teljesíthetett, már nem vehette figyelembe a III. rendű alperes újabb rendelkezését, ugyanarra a követelésre vonatkozó újabb engedményt.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy az I. rendű alperes a 2003. július 31-én, illetve a 2004. január 29-én kelt engedményezési szerződések vonatkozásában csak a jognyilatkozatok címzettje volt és nem alakította (alakíthatta) ezen jogviszonyokat, így nem bír relevanciával az a körülmény, hogy az I. rendű alperes képviseletében eljár ... a felperes, mint engedményes és a III. rendű alperes, mint engedményező közötti 2004. január 29-én kelt engedményezési szerződést aláírta. Mindezekből következően helytálló az elsőfokú bíróságnak az az álláspontja, hogy a felperes I. rendű alperes elleni keresete a hivatkozott jogcímeken alaptalan.

A II. rendű alperessel szembeni kereseti követelés sem megalapozott.

A II. rendű alperes a III. rendű alperessel fennálló hiteljogviszonyokra és a 2003. július 31-én kelt árbevétel engedményezésre tekintettel - az I. rendű alperes, mint az átruházott követelés adója teljesítéseit követően - elszámolt a III. rendű alperessel a 2004. július 27-én kelt levelében. Semmilyen adat nem merült fel a perben arra nézve, hogy a III. rendű alperes a számú és a számú hitelszerződésekkel kapcsolatos banki elszámolást vitatta. A 2003. július 31-én kelt - biztosítéki jellegű - engedményezési keretszerződés alapján a II. rendű alperesnek csak a III. rendű alperessel szemben állt fenn elszámolási kötelezettsége, a felperest tekintve ilyen elszámolási kötelezettség nem terhelte, ezért a Fővárosi Ítéltábla a felperes fellebbezése kapcsán a következőket vizsgálta.

A felperes fellebbezésében - többek között - a II. rendű alperes felelősségével kapcsolatban azt hangsúlyozta, hogy a kérdéses időszakban a III. rendű alperes összes bankszámláját a felperes végrehajtási joga terhelte, és arra hivatkozott, hogy a végrehajtó által a III. rendű alperes II. rendű alperesnél vezetett számlájára benyújtott azonnali beszédési megbízás az akkor hatályos 232/2001. (XII.10.) Korm. rendelet hivatkozott szabályai értelmében teljesítési elsőbbséget élvezett a II. rendű alperes beszámítási (Ptk. 296. §) jogosultságával szemben. A fellebbezési eljárás

során a felperes csatolta a hivatkozott végrehajtási eljárással kapcsolatos dokumentumait; a közjegyzői okiratba foglalt 2003. november 27-én kelt s a felperes, mint kölcsönadó és a III. rendű alperes, mint adós közötti 25.000.000 forint összegű kölcsönszerződést, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság által kiállított végrehajtási záradékot, a végrehajtási bíróság 1-II. sorszám alatt meghozott végzését, továbbá a végrehajtó bankjának, a ... Bank Zrt.-nek a 2004. június 14-i és szeptember 9-i igazolását arra vonatkozóan, hogy a III. rendű alperes az ... Bank Zrt.-nél és a ... Zrt.-nél vezetett valamennyi számlája 2004. május 5. napjától kezdően, folyamatosan augusztus végéig végrehajtási joggal volt megterhelve. 2004. februári bankszámla-kivonatokat csatolt továbbá a felperes, melyekkel kapcsolatban előadta, hogy a III. rendű alperessel kötött kölcsönszerződés rendelkezéseinek megfelelően, összesen 17.156.499 forintot átutalás útján, oly módon megfizetett, hogy a III. rendű alperes szállítói részére a III. rendű alperes helyett áruszámlákat egyenlített ki.

A 2003. július 31-én kelt számú devizahitel-szerződés mellékletét képező 2003. július 31-én kelt engedményezési keretszerződés 5. pontja úgy fogalmazott; „ha a kötelezett az engedményezett összeget a hitelfelvevőnek a banknál vezetett ... számú pénzforgalmi bankszámlája javára megfizeti, ez a kötelezett szerződésszerű teljesítését jelenti. Ezen összeg felett a bank a 7. pontban meghatározott módon és feltételekkel jogosult rendelkezni. A III. rendű alperes, az engedményező, 2003. július 31-én kelt levelében (engedményezési keretszerződés 2. számú melléklete) arra hívta fel az engedményezett követelés adósát, az I. rendű alperest, hogy a fizetési kötelezettségét az ... Rt. által meghatározott ... számú számlájára teljesítse. A per adatai szerint az I. rendű alperes 2004. április 16-i bank jóváírási nappal 15.000.000 forintot, 2004. július 20-i banki jóváírási nappal további 29.169.423 forintot utalt át a II. rendű alperesnek, a II. rendű alperesi bank saját számlájára (11.G.41.017/2006/13. számú jegyzőkönyv 2. oldal). A II. rendű alperes akkor járt volna el helyesen; a 2003. július 31-én kelt szerződésnek megfelelően, ha az I. rendű alperes által átutalt összeget a III. rendű alperes számlájára utalja, figyelemmel az engedményezési keretszerződés 7. pontjában foglaltakra is. Önmagában az a körülmény, hogy az engedményezett követelés teljesítése a II. rendű alperes saját számlájára történt, azonban az adott esetben nem alapozza meg a felperesnek a II. rendű alperessel szemben előterjesztett 17.000.000 forint kártérítés megfizetésére irányuló igényét. A Ptk. 339. §-ának (1) bekezdéséből következően a kártérítési felelősség megállapításához három törvényi elem együttes fennállása szükséges; a jogellenes magatartás, a kár bekövetkezése, valamint a jogellenes magatartás és a kár közötti okozati összefüggés. A felperesnek kell bizonyítani a magatartás jogellenes voltát, a kárt és a kettő közötti okozati összefüggést. E törvényi tényállási elemek bármelyike hiányában a kártérítési felelősség nem állapítható meg. A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a felperes által csatolt dokumentumok nem bizonyítják, hogy azok a felperesnek a jelen perben érvényesített 17.000.000 forint követelésével állnak okozati összefüggésben. A felperes maga állította a perben - az általa csatolt írásbeli bizonyítékokkal egyezően -, hogy a per tárgyává tett 2004. január 29-én kelt engedményezési szerződés az aznap kelt és a felperes, mint hitelező és a III. rendű

alperes, mint adós közötti tagi kölcsönszerződés folytán 15.000.000 forint biztosítására jött létre. Ezzel szemben a másodfokú eljárásban csatolt dokumentumok a korábban kötött, 2003. november 27-én létrejött és közjegyzői okiratba foglalt 25.000.000 forint kölcsönnel, illetve ezen jogügyletre vonatkozó végrehajtási eljárással kapcsolatosak. Nem állapítható meg oksági kapcsolat tehát a felperes jelen perbeli 17.000.000 forint összeg iránti igénye és a 25.000.000 forint összegű kölcsönszerződésre alapozott végrehajtási eljárás között, így a felperes II. rendű alperes elleni kártérítési igénye megalapozatlan.

A III. rendű alperes tartozása mindkét hitelszerződés alapján fennállt, így nem merülhet fel a II. rendű alperes jogalap nélküli gazdagodása, ezért a felperesnek a Ptk. 361. §-ára alapított kereseti kérelme sem megalapozott, az elsőfokú bíróság ezzel kapcsolatos okfejtése helyes.

A Legfelsőbb Bíróság BH.2001/489. számmal közzétett határozatában azt fejtette ki, hogy a felszámolási eljárásban a biztosítéki célú engedmény osztozik a többi biztosíték jogi sorsában, így ha a hitelező az engedményen alapuló követelést a felszámolás kezdő időpontjáig nem szedte be a kötelezettől, azzal már nem rendelkezhet. A jelen perbeli tényállás eltérő, mivel az adott esetben a III. rendű alperes ellen indult felszámolási eljárás kezdő időpontja (2005. március 21.) előtt megtörtént az I. rendű alperes teljesítése, így irreleváns a felperesnek e jogesetre történt hivatkozása.

Alapítván a felperes a 2003. július 31-én megkötött engedményezési keretszerződést a másodlagosan előterjesztett keresetében, mert a szerződés a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint nem semmis, nincs ugyanis jogszabályi akadálya annak, hogy a pénzügyi intézetek a szerződésben kikössék, hogy az engedményező a hitelezőnél vezetett bankszámlára történő teljesítésre hívja fel az engedményezett követelés adósát, a kötelezettet, és a banknak lehetősége legyen arra, hogy a hitelviszony adósának a nála vezetett bankszámláját a kölcsöntartozással megterhelje.

A fentiekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján köteles az I. és a II. rendű alperesek másodfokú perkölségének a megfizetésére, amely a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdésének alkalmazásával megállapított és az általános forgalmi adót is tartalmazó ügyvédi munkadíjat foglalja magában.

Budapest, 2008. április 22.

Dr. Bánki Horváth Mária s.k.,
a tanács elnöke

Dr. Rédei Anna s.k.,
előadó bíró

Levek Istvánné dr. s.k.,
bíró